

POSTANOWIENIE

18 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 18 lipca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa T. spółki akcyjnej w W.
przeciwko A. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 25 lutego 2022 r., XXIII Ga 1471/20,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
- 2) zasądza od pozwanej A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz powódki T. spółki akcyjnej w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych wraz z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanej postanowienia Sądu Najwyższego z 18 lipca 2023 r. - tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelację pozwanego A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z 20 lutego 2020 r. zasądającego od pozwanego na rzecz powódki T. spółki akcyjnej w W. kwotę 54 724,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 7 lutego 2015 r. do 31 grudnia 2015 r., a od 1 stycznia 2016 r. odsetki w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie do dnia zapłaty

tytułem regresu ubezpieczeniowego w związku z wypłatą odszkodowania z umowy ubezpieczenia mienia od zdarzeń losowych.

U podstaw uwzględnienia powództwa i oddalenia apelacji pozwanego legło stwierdzenie, że pozwany nie wykonał umowy łączącej go z ubezpieczonym o świadczenie usług ochrony mienia z zachowaniem należytej staranności. Jest zatem odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną ubezpieczonemu związaną z kradzieżą sejfu a wobec wypłaty poszkodowanemu odszkodowania przez ubezpieczyciela odpowiada wobec powoda do wysokości wypłaconego odszkodowania (art. 828 § 1 k.c.).

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwanego.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zdaniem skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, wobec:

1. uznania przez Sąd Okręgowy - wbrew utrwalonemu orzecznictwu Sądu Najwyższego i z naruszeniem art. 483 § 1 w związku z art. 471 i 472 k.c., iż zastrzeżenie przez strony stosunku zobowiązaniowego instytucji kary umownej jest wprowadzeniem „dodatkowej odpowiedzialności”, podczas gdy kara umowna jest instrumentem prawnym służącym określeniu umownego zakresu i sposobu naprawienia szkody i stanowi surogat odszkodowania;
2. uznania przez Sąd Okręgowy z naruszeniem art. 484 § 1 k.c., iż zastrzeżenie przez strony stosunku zobowiązaniowego postanowienia dotyczącego podstaw odpowiedzialności dłużnika, zawierającego w swej treści regulację analogiczną do art. 471 i art. 472 k.c. oznacza uprawnienie do dochodzenia przez wierzyciela odszkodowania uzupełniającego (przewyższającego wysokość umówionej kary) podczas gdy, zgodnie z dyspozycją art. 484 § 1 zdanie drugie k.c. możliwość dochodzenia odszkodowania uzupełniającego (zakres obowiązku odszkodowawczego ponad wysokość kary umownej) musi wynikać z treści zobowiązania, a zasadą wynikającą z ww. przepisu jest tzw. kara umowna wyłączna, a także;
3. dokonania przez Sąd Okręgowy z naruszeniem art. 65 § 1 i 2 k.c. wykładni oświadczeń woli stron prowadzącej do uznania, że postanowienie umowne

zastrzegające karę umowną dotyczyło sytuacji w której na skutek nieprawidłowego wykonania zobowiązań umownych nie powstała szkoda w mieniu ubezpieczonego, oraz dokonanie tejże wykładni z pominięciem okoliczności, iż dopiero następczo w drodze zawarcia aneksu z 17 lutego 2014 r. strony wprowadziły uprawnienie do dochodzenia odszkodowania uzupełniającego, co nastąpiło także na skutek nierozpoznania zarzutów apelacji i pominięcia milczeniem faktu zawarcia ww. aneksu, co skutkowało naruszeniem w ten sposób przepisów postępowania art. 385 § 1 w zw. z art. 391 § 1 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., które to uchybienia miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia

bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Skarżący odniósł tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego i procesowego ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na kwalifikowane naruszenie prawa w ustalonym przez Sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym.

Twierdzenia o oczywistej zasadności skargi skarżący oparł w istocie na literalnej wykładni umowy łączącej go z poszkodowanym twierdząc, że zastrzeżona przez jej strony kara umowna dotyczyła także tego rodzaju zdarzeń losowych za które ubezpieczyciel wypłacił odszkodowanie, a skoro w jej treści strony nie zastrzegły odszkodowania przenoszącego wysokość uzgodnionej kary umownej to żądanie odszkodowania przenoszącego wysokość tej kary jest niedopuszczalne.

Sądy *meriti* dokonały natomiast odmiennej od skarżącego wykładni umowy przyjmując, że wolą jej stron nie było ustanowienie kary umownej wyłącznej lecz kary zaliczalnej. Wynikało to z faktu, że karę zastrzeżono za formalne naruszenie obowiązków umownych, a nie było intencją jej stron zwolnienie pozwanego z odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną nienależytym wykonaniem zobowiązania w postaci kradzieży mienia ze strzeżonego obiektu.

Mając na względzie, że w umowach należy raczej badać jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu (art. 65 § 2 k.c.) - która to dyrektywa wykładni umów jest silnie eksponowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego - nie przekonuje upatrywanie oczywistej zasadności skargi w dokonaniu wykładni umowy uwzględniającej to kryterium. Aneks z 17 lutego 2014 r. należy w okolicznościach sprawy traktować jako doprecyzowanie warunków na jakich zastrzeżona została kara umowna, a nie zmodyfikowanie jej warunków przez wprowadzenie dopiero możliwości żądania odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary umownej. Przeciwny pogląd byłby także sprzeczny z występującą w praktyce obrotu treścią umów świadczenia usług ochrony mienia, w którym nie spotyka się rozwiązań, za którymi optuje skarżący, jako rażąco niekorzystnych dla zlecniodawcy i nie korespondujących z funkcją umowy.

Ponadto w sytuacji przyjęcia przez Sąd *meriti*, że pozwany ponosi co do zasady odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną poszkodowanemu, a także wykazania przez powoda wypłaty odszkodowania w kwocie dochodzonej pozwem a tym samym przejścia roszczenia ubezpieczającego na ubezpieczyciela do wysokości wypłaconego odszkodowania (art. 828 § 1 k.c.) rzeczą skarżącego było wykazanie istnienia podstaw do zwolnienia go z odpowiedzialności (art. 6 k.c.). Z wiążącej Sąd Najwyższy podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.) nie wynika by dowody takie zostały zaoferowane.

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa materialnego i procesowego, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1¹ i 3 oraz art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a także § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

[P.L.]

[ał]